EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 30.5.2012
COM(2012) 319 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Liettuan vuoden 2012 kansallisesta uudistusohjelmasta

sekä samassa yhteydessä annettu Liettuan vuosien 2012–2015 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

{SWD(2012) 319 final}

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Liettuan vuoden 2012 kansallisesta uudistusohjelmasta

sekä samassa yhteydessä annettu Liettuan vuosien 2012–2015 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97[1] ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen[2],

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat[3],

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

on kuullut talous- ja rahoituskomiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Eurooppa-neuvosto hyväksyi 26 päivänä maaliskuuta 2010 Euroopan komission ehdotuksen, jolla käynnistetään uusi työllisyys- ja kasvustrategia, Eurooppa 2020. Strategian lähtökohtana on tehostaa talouspolitiikan koordinointia. Strategia keskitetään avainalueisiin, joilla tarvitaan toimia Euroopan kestävän kasvun vauhdittamiseksi ja kilpailukyvyn lisäämiseksi.

(2) Neuvosto antoi 13 päivänä heinäkuuta 2010 suosituksen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista (2010–2014) ja hyväksyi 21 päivänä lokakuuta 2010 päätöksen jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista[4]. Yhdessä nämä muodostavat ns. yhdennetyt suuntaviivat. Jäsenvaltioita kehotettiin ottamaan yhdennetyt suuntaviivat huomioon kansallisessa talous- ja työllisyyspolitiikassaan.

---

1 EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.
2 COM(2012) 319 final.
3 P7_TA(2012)0048 ja P7_TA(2012)0047.
4 Neuvoston päätös 2012/238/EU, annettu 26 päivänä huhtikuuta 2012.

(3) Neuvosto antoi 12 päivänä heinäkuuta 2011 suosituksen Liettuan vuoden 2011 kansallisesta uudistusohjelmasta ja lausunnon Liettuan tarkistetusta lähentymisohjelmasta vuosiksi 2011–2014.

(4) Komissio hyväksyi 23 päivänä marraskuuta 2011 toisen vuotuisen kasvuselvityksen. Tästä alkoi toinen politiikan yhdennetyn etukäteiskoordinoinnin EU-ohjausjakso, jonka perusta on Eurooppa 2020 -strategiassa. Komissio hyväksyi 14 päivänä helmikuuta 2012 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella varoitusmekanismia koskevan kertomuksen[5], jossa se katsoi, että Liettua ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu.

(5) Eurooppa-neuvosto hyväksyi 2 päivänä maaliskuuta 2012 rahoitusvakauden turvaamisen, julkisen talouden vakauttamisen ja kasvun vauhdittamisen painopisteet. Se korosti, että on tarpeen jatkaa eriytettyä, kasvua edistävää julkisen talouden vakauttamista, palauttaa normaalit luotonannon edellytykset, edistää kasvua ja kilpailukykyä, puuttua työttömyyteen ja kriisin sosiaalisiin seurauksiin sekä nykyaikaistaa julkishallintoa. Se kehotti kaikkia jäsenvaltioita toteuttamaan neuvoston vuodeksi 2011 antamat maakohtaiset suositukset ja näihin painopisteisiin perustuvia konkreettisia toimenpiteitä, jotka sisällytetään niiden vakaus- tai lähentymisohjelmiin ja kansallisiin uudistusohjelmiin.

(6) Lisäksi Eurooppa-neuvosto kehotti 2 päivänä maaliskuuta 2012 Euro Plus -sopimukseen osallistuvia jäsenvaltioita esittämään sitoumuksensa niin ajoissa, että ne voidaan sisällyttää vakaus- tai lähentymisohjelmiin ja kansallisiin uudistusohjelmiin.

(7) Liettua toimitti vuosia 2012–2015 koskevan lähentymisohjelmansa 27 päivänä huhtikuuta 2012 sekä vuoden 2012 kansallisen uudistusohjelmansa 30 päivänä huhtikuuta 2012. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.

(8) Neuvosto on neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 mukaisen vuoden 2012 lähentymisohjelman arvioinnin perusteella sitä mieltä, että julkisen talouden ennusteiden perustana oleva makrotalouden skenaario on uskottava. Se on yleisesti ottaen komission yksiköiden vuosia 2012 ja 2013 koskevan kevään 2012 talousennusteen mukainen. Ohjelmassa kaavaillun julkisen talouden strategian tavoitteena on korjata liiallinen alijäämä vuoteen 2012 mennessä neuvoston suosituksen mukaisesti ja edistyä sen jälkeen keskipitkän aikavälin julkisen talouden tavoitteen saavuttamisessa. Ohjelmassa vahvistetaan julkisen talouden rakenteellisen ylijäämän keskipitkän aikavälin tavoitteeksi jo aiemmin asetettu 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä vastaa riittävästi vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia. Lisäksi sen mukaan vakauttaminen etenee vähintään 1 prosenttiyksikön vuodessa niin, että talousarvio on tasapainossa vuoteen 2015 mennessä. Julkista taloutta koskevat suunnitelmat ovat liiallisen alijäämän oikea-aikaista korjaamista koskevan tavoitteen mukaiset, ja finanssipoliittisten toimien keskimääräisen vuositason odotetaan olevan vuosina 2010–2012 (uudelleenlasketun) julkisen talouden rakenteellisen rahoitusaseman[6] perusteella alle 2,25 prosenttia suhteessa BKT:hen, ts. alle neuvoston 16 päivänä helmikuuta 2010 antaman suosituksen. Liiallisen alijäämän korjaamisen

---

5 COM(2012) 68 final.

6 Suhdannetasoitettu rahoitusasema ilman kertaluonteisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä, komission yksiköiden uudelleenlaskemana ohjelman tietojen perusteella yhteisesti sovittuja menetelmiä käyttäen.

jälkeen suunniteltu eteneminen kohti keskipitkän aikavälin tavoitetta on vuositasolla hieman yli 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen (rakenteellisesti mitattuna), ts. se ylittää vakaus- ja kasvusopimuksessa asetetun viitearvon. Julkisten menojen suunniteltu kasvuvauhti, jossa on otettu huomioon harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet, vastaa vakaus- ja kasvusopimuksessa menojen kasvulle asetettua viitearvoa vuosina 2013–2014, mutta ei vuonna 2015. Komission yksiköiden kevään 2012 talousennusteen mukaan julkisen velan odotetaan olevan edelleen alle 60 prosenttia suhteessa BKT:hen koko ohjelmakauden ajan ja kasvavan lähes 41 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2013. Sen sijaan lähentymisohjelmassa tavoitteena on vähentää velka noin 35 prosenttiin vuoteen 2015 mennessä. Talousarvion suunnittelun ja toteuttamisen uudistus etenee, mutta hallituksen on vielä hyväksyttävä ehdotetut lait. Nämä lait parantaisivat julkisen talouden kehykseen liittyvää vastuuvelvollisuutta siten, että perustetaan riippumaton elin ja tiukennetaan valtionkassan varantoja koskevia sääntöjä.

(9) Toimenpiteet pantiin täytäntöön vuonna 2011 kattavan verosäännösten noudattamista koskevan strategian pohjalta. Tämän johdosta säännösten noudattaminen parani ja tulot kasvoivat. Niiden täytäntöönpanoa on kuitenkin jatkettava, jotta veronkierron torjunnassa edistyttäisiin.

(10) Väestönkehitys herättää vakavia epäilyjä eläkejärjestelmän kestävyydestä. Vaikka Liettua hyväksyi eläkeiän asteittaisen korottamisen 65 vuoteen (vuoteen 2026 mennessä), pelkästään tällä toimella ei pystytä varmistamaan kestäviä ja riittäviä eläketuloja tulevaisuudessa, minkä vuoksi tarvitaan täydentäviä toimenpiteitä. Näitä voivat olla lakisääteisen eläkeiän ja tulevien etuuksien kytkeminen väestötekijöihin, selvien indeksointisääntöjen laatiminen, tiiviimmän yhteyden luominen eläkemaksujen ja etuuksien välille ja varhaiseläkkeelle jäämisen kannusteiden poistaminen. Lisäksi Liettua voisi tehostaa täydentävän vapaaehtoisen eläketurvan käyttöä. Työeläkejärjestelmien luominen voisi helpottaa sosiaaliturvajärjestelmään kohdistuvaa taakkaa ja samalla parantaa tulevien eläketulojen riittävyyttä. Esteet työuran jatkamiselle on poistettu.

(11) Tilapäistyövoimaa välittäviä toimistoja koskeva laki, jonka tarkoituksena on helpottaa lyhytaikaisia työsuhteita, tuli voimaan 1 päivänä joulukuuta 2011. Sen vaikutus ei kuitenkaan välttämättä ole merkittävä, sillä Liettuassa toimi jo ennestään tällaisia välitystoimistoja. Työlainsäädännön kattavassa tarkistuksessa voitaisiin kartoittaa tarpeettomat rajoitukset ja hallinnolliset esteet, jotka toimivat jarruna joustaville sopimuksille, irtisanomismääräyksille ja joustaville työaikajärjestelyille. Erityisesti tarvitaan nuorten, ammattitaidottomien ja ikääntyneiden työntekijöiden osallistumista työmarkkinoille edistäviä ja työmarkkinoiden joustavuutta parantavia lisätoimenpiteitä.

(12) Nuorisotyöttömyys (yli 30 prosenttia) ja vähän koulutettujen työttömyys on haaste, mikä kävi erityisen selväksi kriisin aikana. Hallitus toteuttaa parhaillaan useita toimenpiteitä nuorison työllisyyden parantamiseksi, esimerkiksi tukemalla ensimmäistä työpaikkaa ja alentamalla sosiaaliturvamaksuja. Työllistymisaste on kuitenkin edelleen liian alhainen, ja aktiiviseen työmarkkinapolitiikkaan suunnatut määrärahat voitaisiin käyttää tehokkaammin kohdentamalla julkiset toimet heikoimmassa asemassa oleviin. Jotta koulutuksesta työmarkkinoille siirtymistä voitaisiin parantaa, oppisopimuskoulutuksesta ja työharjoittelusta voitaisiin tehdä houkuttelevampaa ja ottaa käyttöön järjestelmä ammattipätevyyden kysynnän

ennustamista varten. Toimenpiteiden olisi vastattava Liettuan ja komission yhteisen nuorisotyöttömyyttä käsittelevän toimiryhmän päätelmiä.

(13) Noin kolmannes Liettuan väestöstä on vaarassa köyhtyä, ja heihin kohdistuu myös pitkäaikaisen syrjäytymisen riski. Tämä on neljänneksi suurin osuus EU:ssa. Liettua muutti sosiaaliavustuksia koskevaa lakia sosiaaliturvajärjestelmän uudistamiseksi vuonna 2011. Laki tuli voimaan vuoden 2012 tammikuun alusta. Se on käynnistänyt sosiaaliturvan jakoa koskevan pilottihankkeen, muuttanut tukimäärän laskentamenetelmää, ottanut käyttöön tiettyjä työkannustimia ja lisännyt järjestelmän kattavuutta. Sosiaaliturvan uudistus on askel eteenpäin työnteon esteiden poistamiseksi. On tarpeen ottaa käyttöön seurantajärjestelmä, jotta voidaan arvioida uudistuksen tehokkuutta ja sen vaikutusta köyhyyden vähentämiseen. Uudistuksen olisi liityttävä myös toimenpiteisiin, joilla edistetään erityisesti sosiaaliturvaa pitkään saavien osallistumista työmarkkinoille.

(14) Hallitus on toteuttanut laajaa valtionyritysten uudistusohjelmaa vuodesta 2010. Tarkoituksena on parantaa yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiä, lisätä avoimuutta, erottaa omistajuutta ja sääntelyä koskevat tehtävät sekä parantaa kilpailua ja tehokkuutta. Uudistus on asianmukainen, ja siihen liittyy sekä lainsäädännöllisiä että organisatorisia muutoksia. Liettua on edistynyt hyvin avoimuuden ja vastuuvelvollisuuden suhteen, sillä kertomukset julkaistaan nyt neljännesvuosittain ja vuosittain. Yrityksille on laadittu selkeät tavoitteet. Hallitus on kuitenkin lykännyt eräitä uudistuksen osia, erityisesti valtionyritysten kaupallisten ja muiden kuin kaupallisten toimintojen erottamista toisistaan, ja aikoo toteuttaa ne vuonna 2012.

(15) Liettua on edistynyt jonkin verran rakennusten energiatehokkuuden parantamisessa. Hallitus hyväksyi joulukuussa 2011 moniasuntoisten talojen uudistamisohjelman, mutta sitä heikentävät muilla politiikan aloilla saatavilla olevat kompensoivat tuet, jotka vähentävät asukkaiden kannustimia parantaa asuintalojensa energiatehokkuutta. Jotta rakennusten energiatehokkuus paranisi, tarvitaan tuntuvia, nopeampia toimenpiteitä.

(16) Verotuksen painopistettä voidaan siirtää energiankäyttöön, sillä ympäristöveroista saatavat tulot ovat EU:n kolmanneksi pienimmät ja liikenneverot ovat puolestaan EU:n alhaisimmat. Energiankulutuksen implisiittinen veroaste oli vuonna 2010 EU:n seitsemänneksi alhaisin, kun taas energiaverot suhteessa BKT:hen olivat vain hieman EU:n keskiarvon alapuolella.

(17) Maan energiainfrastruktuuri kärsii kilpailun ja liitäntäverkkojen puutteesta, mikä jarruttaa kasvua. Liitäntäverkkojen riittämättömyys estää kilpailun syntymisen energiamarkkinoille. Kaasu- ja sähkömarkkinoiden keskittymisaste on edelleen suuri (yli 90 prosenttia).

(18) Liettua on tehnyt useita sitoumuksia Euro Plus -sopimuksen nojalla. Nämä sitoumukset ja vuonna 2011 esitettyjen sitoumusten täytäntöönpano liittyvät kilpailukyvyn ja työllisyyden edistämiseen, julkisen talouden kestävyyden parantamiseen ja rahoitusjärjestelmän vakauden vahvistamiseen, Komissio on arvioinut Euro Plus -sopimukseen perustuvien sitoumusten täytäntöönpanoa. Arvioinnin tulokset on otettu huomioon suosituksissa.

(19) Komissio on laatinut EU-ohjausjakson puitteissa kattavan analyysin Liettuan talouspolitiikasta ja arvioinut lähentymisohjelmaa ja kansallista uudistusohjelmaa. Se on ottanut huomioon niiden merkityksen Liettuan finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyyden kannalta ja arvioinut, ovatko ne EU:n sääntöjen ja ohjeiden mukaisia ottaen huomioon, että Euroopan unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen tehostaa antamalla EU:n tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin. EU-ohjausjakson yhteydessä annetut komission suositukset on otettu huomioon jäljempänä esitettävissä suosituksissa 1–6.

(20) Neuvosto on tutkinut Liettuan lähentymisohjelman edellä esitetyn arvioinnin perusteella, ja se antaa lausuntonsa[7] erityisesti jäljempänä esitettävässä suosituksessa 1,

SUOSITTAA, että Liettua toteuttaisi vuosina 2012–2013 toimia, joilla se

1. varmistaa suunnitellun etenemisen kohti liiallisen alijäämän korjaamista hyvissä ajoin; panee tätä varten täysimääräisesti täytäntöön vuoden 2012 talousarvion ja saavuttaa liiallista alijäämää koskevan menettelyn yhteydessä annetussa neuvoston suosituksessa määritetyt rakenteellisten sopeutustoimien tavoitteet; määrittää tämän jälkeen toimenpiteet, jotka ovat tarpeen julkisen talouden strategian toteuttamiseksi suunnitelmien mukaisesti vuonna 2013 ja sen jälkeen, varmistaa tarvittavat rakenteelliset sopeutustoimet, joiden avulla voidaan edetä riittävässä määrin kohti julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitetta, mukaan lukien menojen kasvulle asetetun viitearvon saavuttaminen, ja minimoi kasvua edistävien menojen leikkaukset; harkitsee kasvun kannalta vähiten haitallisten verojen, kuten kiinteistö-, ympäristö- ja autoverojen, korottamista ja parantaa verosäännösten noudattamista; vahvistaa finanssipoliittista kehystä erityisesti ottamalla käyttöön realistiset ja sitovat menokatot julkisen talouden keskipitkän aikavälin kehyksessä;

2. hyväksyy eläkejärjestelmän kattavaa uudistusta koskevan lainsäädännön; mukauttaa lakisääteistä eläkeikää elinajanodotteen muutoksiin, laatii selkeät säännöt eläkkeiden indeksointia varten ja parantaa täydentäviä säästöjärjestelmiä; tukee eläkeuudistusta aktiivista ikääntymistä koskevilla toimenpiteillä;

3. puuttuu erityisesti nuorten, vähän koulutettujen ja pitkäaikaistyöttömien korkeaan työttömyyteen keskittämällä resurssit aktiiviseen työmarkkinapolitiikkaan ja parantamalla sen tehokkuutta; lisää oppisopimuskoulutusjärjestelmien vaikuttavuutta; muuttaa joustavia sopimuksia, irtisanomismääräyksiä ja joustavia työaikajärjestelyjä koskevaa työlainsäädäntöä;

4. lisää työnteon kannustimia ja vahvistaa sosiaaliturvauudistuksen ja työmarkkinoille osallistumista edistävien toimenpiteiden välistä yhteyttä erityisesti heikoimmassa asemassa olevien osalta köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämiseksi;

5. toteuttaa valtion omistamia yrityksiä koskevan uudistuspaketin kokonaisuudessaan, varmistaa erityisesti omistajuuden ja sääntelytehtävien erottamisen ja huolehtii kaupallisten ja ei-kaupallisten toimintojen erottamisesta; ottaa käyttöön asianmukaiset seurantavälineet uudistusten vaikuttavuuden arvioimiseksi ja varmistaa, että kaikki valtionyritykset täyttävät uudistuksen vaatimukset;

[7] Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

6. nopeuttaa rakennusten energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä esimerkiksi poistamalla esteitä ja perustamalla nopeasti holdingrahaston; edistää kilpailua energiaverkoissa parantamalla sekä sähkö- että kaasuverkkojen yhteenliitettävyyttä EU-maiden kanssa.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja